

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ได้พยายามปรับหลักการบัญชีให้เป็นมาตรฐานสากล สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards : IAS) และ มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRS) เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถวิเคราะห์ฐานะการเงินของการดำเนินธุรกิจที่มีความซับซ้อน ได้ดีขึ้น เช่น สามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการที่อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน การระดมทุน ผ่านตลาดทุนทั่วโลกหรือหาผู้ร่วมทุนทำได้ง่ายขึ้น ข้อมูลในงบการเงินมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นต้น ในประเทศไทยสภาวิชาชีพบัญชีได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี เพื่อจัดทำมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศและมาตรฐานการ รายงานทางการเงินระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน โดยออกประกาศสภาวิชาชีพฉบับที่ 17/2553 เรื่อง มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2552) และประกาศสภาวิชาชีพ ฉบับที่ 49-55/2553 (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553 : ออนไลน์) กำหนดมาตรฐานการบัญชีของไทย (Thai Accounting Standards : TAS) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standards : TFRS) เพื่อให้กิจการถือปฏิบัติกับรอบบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่องผลประโยชน์ของพนักงาน (Employee Benefits) เป็น มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 52/2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 143 ง วันที่ 15 ธันวาคม 2553 มีผลบังคับใช้กับรอบบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 นั้น เป็นมาตรฐานบัญชีที่น่าสนใจเนื่องจากเป็นมาตรฐานบัญชีฉบับ ใหม่ที่ยังไม่เคยใช้ในประเทศไทยมาก่อน เพื่อกำหนดแนวทางในการรับรู้ต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ของพนักงาน กิจการที่มีพนักงานเป็นจำนวนมาก หรือมีพนักงานที่มีอายุงานมาก อาจ ได้รับผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญ เพราะมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ บังคับให้กิจการบันทึกภาระ ผูกพันทั้งหมดที่เกิดขึ้นแล้วเพื่อตอบแทนพนักงานที่ได้ให้บริการแก่กิจการ แม้ว่าจะยังไม่ได้มีการ จ่ายออกไปก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว รวมถึงสิทธิที่พนักงานจะได้รับตามกฎหมาย เมื่อออกจากงาน ดังนั้นหากกิจการไม่เคยบันทึกบัญชีภาระค่าใช้จ่ายลักษณะนี้มาก่อนหรือบันทึก

บัญชีไม่ครบถ้วน จะต้องปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังด้วย เพื่อให้งบการเงินของแต่ละปีสะท้อนความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจว่ากำไรที่กิจการทำได้หลังจากหักภาระผูกพันทั้งหมดที่มีต่อพนักงานแล้ว มีความคุ้มค่าเพียงใด เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนทางธุรกิจ นอกจากนี้ ยังเป็นการบังคับให้กิจการยึดหลักความระมัดระวัง เพราะภาระผูกพันของพนักงานจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุงานของพนักงาน หากกิจการบันทึกค่าใช้จ่ายเมื่อกิจการจ่ายจริง ณ วันที่พนักงานออกจากงาน ภาระค่าใช้จ่ายจำนวนนั้นอาจจะสูงมากจนกระทั่งมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของปีนั้น ๆ อย่างมีสาระสำคัญ เช่น กิจการอาจไม่มีกำไรเพียงพอที่จะจ่าย หรือจ่ายแล้วทำให้เกิดผลขาดทุนมากจนส่งผลให้กิจการมีปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง เป็นต้น

เพื่อบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับงบการเงินอย่างมีสาระสำคัญในปีที่มีการเริ่มใช้มาตรฐานฉบับนี้เป็นครั้งแรก สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดทางเลือกไว้ 4 แนวทางคือ

1. วิธีปรับย้อนหลัง
2. วิธีปรับกับกำไรสะสมต้นปี 2554 ทั้งจำนวน
3. วิธีรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายแข่งกับกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จปี 2554 ทั้งจำนวน
4. วิธีทยอยรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายแข่งกับกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉลี่ย 5 ปี

กิจการที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้อย่างเต็มรูปแบบคือ กิจการที่มีส่วนได้เสียต่อสาธารณะ (Publicly Accountable Entities : PAE) ซึ่งได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทมหาชนตามกฎหมายมหาชน บริษัทที่กำลังเสนอขายหลักทรัพย์ให้สาธารณชน และบริษัทที่ดูแลทรัพย์สินของสาธารณะ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันวินาศภัย บริษัทประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ เป็นต้น

กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีส่วนแบ่งตลาดใน Set50 Index ร้อยละ 24 (เดือน ม.ค. – พ.ย. 2554) ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2554 มีปริมาณหุ้น 639,281,900 หุ้น มูลค่า 2,896.35 ล้านบาท โดยอยู่ในหมวดธุรกิจธนาคาร 614,103,900 หุ้น มูลค่า 2,759.40 ล้านบาท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554 : ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าธุรกิจธนาคารเป็นกลุ่มที่นักลงทุนให้ความสนใจลงทุนซื้อขายหุ้นปริมาณสูง และจากการสำรวจงบการเงินปี 2553 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถประมาณผลกระทบต่องบการเงินเมื่อนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 มาใช้ ยอดรวมประมาณ 35,924.55 ล้านบาท โดยกลุ่มที่กระทบมากที่สุดได้แก่กลุ่มธุรกิจการเงินเป็นจำนวนเงินประมาณ 19,285.53 ล้านบาท บริษัทที่มีการประมาณค่ามากที่สุดได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) มีผลกระทบประมาณ 7,900 ล้านบาท (ชูศรี เทียศิริเพชร, 2554 : 69)

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทต่อระบบการเงินไทยในการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาคเศรษฐกิจ จากผู้ที่มีเงินออมไปยังผู้ที่ต้องการลงทุน จะก่อให้เกิดการลงทุน การผลิต การจ้างงาน อันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและมีเสถียรภาพ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551 : ออนไลน์) ในปี 2554 สถาบันการเงินทุกแห่งจะต้องนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 เรื่องผลประโยชน์ของพนักงานมาถือปฏิบัติกับรอบบัญชีวันที่ 1 มกราคม 2554 โดยในปีที่เริ่มใช้ครั้งแรก กิจการจะต้องรับรู้ต้นทุนบริการในอดีตของพนักงานบันทึกเป็นภาระผูกพันหนี้สินผลประโยชน์ของพนักงาน ตามสิทธิที่พนักงานจะได้รับ ในอนาคตทั้งผลประโยชน์ระยะยาวและเมื่อออกจากงาน การให้บริการในงวดปัจจุบันของพนักงานกิจการจะต้องรับรู้ต้นทุนบริการปัจจุบัน บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายและภาระผูกพันหนี้สินที่เพิ่มขึ้นตามอายุงานของพนักงาน และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน ซึ่งจะมีผลทำให้กิจการมีหนี้สินและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นส่งผลต่อรายงานทางการเงินและฐานะการดำเนินงานของกิจการที่นักลงทุนใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน มาตรฐานการบัญชีของไทยและมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยที่มีผลกระทบต่อสถาบันการเงินมีทั้งหมด 30 ฉบับ แต่ละฉบับที่จะมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินค่อนข้างมากในช่วงปี 2554 อาจจะเป็นฉบับที่ 19 เนื่องจากเป็นการใช้ครั้งแรกในประเทศไทย รวมทั้งยังเป็นมาตรฐานการบัญชีที่มีผลกระทบต่อฐานะการดำเนินงานและเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (วันชัย ธนากรกิจกุลและชารี สาทรกิจ, 2554 : 7,10)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 เรื่องผลประโยชน์ของพนักงาน ของธนาคารพาณิชย์ไทยจดทะเบียนกลุ่มธนาคารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อทราบการปฏิบัติทางการบัญชี การเปิดเผยข้อมูลและเป็นแนวทางในการใช้บริหารงานของผู้บริหาร การตัดสินใจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงินทั่วไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลผลประโยชน์ของพนักงาน ของธนาคารพาณิชย์ไทยจดทะเบียนกลุ่มธนาคารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบการปฏิบัติทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับผลประโยชน์ของพนักงาน ของธนาคารพาณิชย์ไทยจดทะเบียนกลุ่มธนาคารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.4 นิยามศัพท์

การปฏิบัติทางการบัญชี หมายถึง การเลือกใช้นโยบายบัญชีในการจัดทำรายงานทางการเงิน งบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 เรื่องผลประโยชน์ของพนักงาน หมายถึง มาตรฐานการบัญชีไทยที่จัดทำโดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีผลบังคับใช้กับกิจการในประเทศไทย ตั้งแต่รอบบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 เพื่อกำหนดวิธีการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลผลประโยชน์ของพนักงาน

ธนาคารพาณิชย์ไทยจดทะเบียนกลุ่มธนาคารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และมีรายชื่อจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีการซื้อขายหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจธนาคารของกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน